

UNIVERSITATEA „Alexandru Ioan Cuza” IAȘI
FACULTATEA DE FILOSOFIE ȘI ȘTIINȚE SOCIAL-POLITICE

Școala Doctorală - Domeniul: Sociologie

REZUMAT

**COPILUL AFLAT ÎN CONFLICT CU LEGEA ÎNAINTEA
VÂRSTEI RĂSPUNDERII PENALE**

Coordonator științific

PROF. UNIV. DR. DOINA BALAHUR

Doctorand

FRIJAN N. NICULINA căs. KARACSONY

IAȘI

Septembrie 2016

Cuprins

<i>1. Introducere</i>	<i>2</i>
<i>2. Motivațiile autoarei în alegerea temei</i>	<i>3</i>
<i>3. Copilul aflat în conflict cu legea – politici, legislație și măsuri</i>	<i>5</i>
<i>4. Fundamentele teoretice și obiectivele cercetării</i>	<i>10</i>
<i>5. Elemente de desing ale cercetării</i>	<i>11</i>
<i>6. Limitele cercetării</i>	<i>14</i>
<i>7. Concluziile generale ale studiului</i>	<i>15</i>
<i>8. Recomandări și potențiale soluții</i>	<i>22</i>
<i>9. Direcții viitoare de cercetare</i>	<i>24</i>
<i>10. În loc de final - Gândurile autoarei</i>	<i>26</i>
<i>11. Anexe</i>	<i>27</i>

1. Introducere

Această lucrare este rezultatul unui efort susținut atât din partea autoarei cât și din partea coordonatorului său științific care, și-au propus să aducă în atenția celor interesați tema copiilor din România aflați în conflict cu legea, la vârste sub pragul vârstei răspunderii penale, copii care înregistrează comportament infracțional sub pragul vârstei de 14 ani.

Această categorie de copii deși se află printre cele care declanșează atât mecanismul de cercetare penală cât și cel de instituire a unei măsuri de protecție specială, reprezintă categoria copiilor „uitați” sau altfel spus „ignorați” atât de sistemul judiciar cât și de cel social. Ei sunt copiii despre care autoritățile cu care intră în contact nu au date certe cu privire la numărul lor real și pentru care statul până în 2014 nu a avut o linie strategică de intervenție pentru crearea și dezvoltarea serviciilor specializate necesare acoperirii nevoilor lor de limitare și /sau reabilitare a comportamentului lor antisocial.

România, țară situată la granița estică a Uniunii Europene, acceptată în marea familie europeană în anul 2007 ca urmare a eforturilor susținute de a demonstra că are capacitatea organizațională și funcțională de a asigura poporului său, drepturile și libertățile fundamentale în condițiile stabilite și agreeate de structurile legislative și de monitorizare internaționale, a ratificat și reformat cu celeritate domeniul serviciilor sociale destinate familiilor și copiilor aflați în dificultate, începând cu noua eră a evoluției sale după căderea comunismului. În acest context, plecând de la tema infracționalității înregistrată în rândul copiilor la vârste sub pragul de vârstă al răspunderii penale, așezată față în față cu axele prioritare europene pentru care au existat numeroase investiții prin care s-a urmărit creșterea egalității de șanse, înlăturarea excluziunii sociale prin eliminarea discriminării, stigmatizării și etichetării și încurajarea abordării copilului din perspectiva politicii bunăstării, a declanșat dorința de cercetare a progresului realizat de țara noastră în domeniul serviciilor sociale destinate copiilor certați cu legea, iar rezultatele actualul demers științific vor califica abordarea statului român în conformitate cu atitudinea, implicarea, asumarea și susținerea politicii de reabilitare sau sancționare a acestei conduite deviate

2. Motivațiile autoarei în alegerea temei

Plecând de la observații subiective, empirice, privind această tematică, percepția generală după 25 de ani de democrație postdecembristă în România subliniază o **tendință în creștere de încălcare a normei atât în rândul adulților cât și în rândul copiilor**. Necesitatea indentificării unor răspunsuri fundamentate științific la întrebări precum: *Care sunt cauzele? Ce se poate face pentru stoparea acestui fenomen? Ce intervenții au impactul dorit? Există legături de cauzalitate între modelul familial, abandonul școlar și comportamentul copilului în societate, între atitudinea adultului față de sistemul de valori și educație și dificultățile materiale care-l apasă? Copiii care încalcă legea o fac în mod conștient, își asumă consecințele, își doresc reabilitarea? Există suficiente servicii destinate reabilitării socio-comportamentale și emoționale destinate copiilor certați cu legea? Care este de fapt, poziția statului român față de acest tip de problematică comparativ cu pozițiile adoptate de statele europene?*, au declanșat mecanismul de explorare a acestei teme, deloc confortabilă domeniilor intersectoriale care-o reglementează, respectiv: domeniile socio-juridic și educațional din perspectivă politico-legislativ-instituțională.

Un alt argument al alegerii acestei teme de cercetare îl reprezintă **interesul crescut al mass-media pentru acest tip de cazuri**, mediatizare care, nu în puține cazuri a pus în pericol drepturile copiilor la imagine/demnitate/viață privată, iar **presiunea exercitată de mass-media asupra legislativului în perioada anterioară aprobării noului cod penal** prin accentuarea pericolului social al unor infracțiuni grave săvârșite de copii la vârste mici (viol, omor, furt calificat, distrugeri, s.a.) a creat mari șanse de scădere a limitei de răspundere penală de la vârsta de 14 ani la 13 ani și în țara noastră.

Pe de altă parte, profesia de asistent social într-o instituție publică cu rol de intervenție și coordonare a activității de asistență socială la nivelul întregului județ te așează față în față cu unele realități dure, greu de controlat. Nu de puține ori conștientizezi faptul că, stabilitatea câmpului socialⁱ depinde de dinamica forțelor care-l influențează și în fața cărora rămâi descoperitⁱⁱ, fapt care te obligă să **cauți soluții unor probleme sociale care, depășesc granițele cunoașterii tale**, iar dorința de cunoaștere și dezvoltare personală, vine ca o reacție firească, naturală.

Tot din practică, autoarea lucrării a observat în situația copilului infractor un anumit grad de neimplicare a unor actori sociali precum: părinții copiilor, reprezentanții școlii/ bisericii și ai consiliilor locale în prevenirea actului deviant și/sau susținerea copilului în depășirea problemelor comportamentale și reabilitarea sa socio-psiho-educățională, prin adoptarea unei poziții demisive sau chiar reactive față de copil. Aceste reacții crează condițiile creșterii riscului de recidivă infracțională, de stigmatizare, marginalizare și excluziune socială a copilului pentru care, **pachetele de servicii și programe sociale** centrate pe corectarea atitudinii/abordării unor astfel de comportamente antisociale, **serviciile sociale specializate** destinate exclusiv copiilor infractori, **standardele minime de calitate** pentru aceste servicii sociale, **politicile și strategia națională** de limitare a acestui tip de comportament, **lipsesc sau nu reușesc să producă impactul dorit.**

Așadar, dificultățile întâmpinate în **abordarea problematicii copilului aflat în conflict cu legea** în calitate de asistentul social practicant, au motivat autoarea pentru realizarea unui studiu sociologic explorator, al modului în care este abordat acest grup țintă în România evaluând în același timp și modalitățile de răspuns din unele state europene.

3. Copilul aflat în conflict cu legea – politici, legislație și măsuri

În Europa, există o tendință în creștere de dramatizare a temei delincvenței juvenile și o creștere a intoleranței sociale, principiile fondatoare ale justiției juvenile sunt contestate în diverse grade în majoritatea țărilor Europei iar **politicile privind infraționalitatea** în rândul copiilor se clasifică în două mari curente:

- politici **de tip welfare**, respectiv modelul bunăstării sociale în care statul își asumă o abordare de tip suportivă, asistențială considerând copilul o victimă a unor factori socio-educationali de care statul se consideră direct responsabil
- politici **punitive**, care la rândul lor se împart în: politici **de tip neo-liberal** prin care statul nu-și asumă nicio responsabilitate cu privire la cauzele care conduc la scăderea securității comunitare prin creșterea infraționalității în rândul copiilor considerând direct responsabili de acest tip de conduită copilul și familia, abordând măsuri exclusiv punitive și politici de tip **neo-conservator** prin care statul transferă responsabilitatea răspunderii către comunitate, familie și copil, abordând cazuistica copilului infractor prin măsuri de suport local și politici de siguranță publică.

Ca un indicator al politicilor adoptate, vârsta răspunderii penale în unele țări din Europa este variabilă, de la : 8 ani în Scoția, 10 ani Anglia și Țara Galilor, 12 ani Olanda, Irlanda de Nord și Turcia, 13 ani Franța și Grecia cu posibilitatea luării unor măsuri educative începând cu vârsta de 10 și respectiv 8 ani, 14 ani Italia, Ungaria, Germania și Austria, 15 ani Suedia, Norvegia, Islanda, Finlanda, Danemarca și Cehia, 16 ani Portugalia, până la 18 ani în Luxemburg și Belgia (Sursa: Consiliul Europei *www.coe.int*), iar deși variază oarecum de la țară la țară, **vârsta de 16 ani pare a fi linia de demarcație crucială**, cu abordarea welfare predominantă pentru copiii sub această vârstă și abordarea punitivă predominantă pentru copiii peste ea.

În România, politica de prevenire și obiectivele justiției juvenile raportate la criteriul vârstă conturează **două moduri legale diferite de abordare a răspunderii copiilor în fața legii penale**, unul care face trimitere directă la categoria copiilor cu vârsta cuprinsă între 0 - 14 ani considerați cu incapacitate absolută de răspundere penală și altul care prevede debutul răspunderii penale începând cu vârsta de 14 ani, intervalul de vârstă 14-18 ani fiind fragmentat în

două etape: o capacitate de răspundere penală limitată, practic condiționată de prezența discernământului copilului la momentul săvârșirii faptei penale pentru categoria copiilor cu vârsta cuprinsă între 14 și 16 ani neîmpliniți și capacitate de răspundere penală absolută de la vârsta de 16 ani.

Întrucât aceste limite ale răspunderii penale au fost preluate și menținute în toate actele normative ulterioare Codul Penal din 1968, este important de subliniat faptul că, în acest context, pentru oricare faptă prevăzută și pedepsită de codul penal, indiferent de gravitatea faptei sau gradul de pericol social, săvârșită cu intenție sau din culpă de către copilul care nu a împlinit vârsta de 14 ani, minoritatea înlătură caracterul penal al faptei ceea ce impune exonerarea răspunderii penale și orientarea cauzisticii din aria de competență a dreptului penal către domeniul științelor socio-umane, respectiv domeniul asistenței sociale și protecția copilului.

Așadar, copilul care a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală și care nu răspunde penal din România, intră în categoria copiilor pentru care legea specială prevede următoarele ca măsuri, **măsuri de protecție specială** respectiv: supravegherea specializată sau plasamentul iar autoritățile competente în luarea măsurilor de protecție specială sunt:

- **Comisia** pentru Protecția Copilului atunci când părinții sunt în acord cu măsura propusă,
- **Tribunalul** de la domiciliul copilului atunci când părinții refuză sau sunt în imposibilitatea de a-și exprima acordul față de măsura propusă sau,
- **Directorul** general/executiv al Direcției Generale de Asistența Socială și Protecția Copilului atunci când se impune luarea unei măsuri în regim de urgență iar persoana/familia în grija căreia se află copilul nu opune rezistență la preluarea acestuia. În situațiile în care la scoaterea copilului din mediul abuziv persoanele în grija cărora se află se opun, la sesizarea Direcției Generale de Asistența Socială și Protecția Copilului instanța judecătorească de la domiciliul copilului se pronunță în regim de urgență.

Supravegherea specializată este o măsură de protecție specială care presupune menținerea copilului în familie, măsură care are impact asupra corectării conduitei copilului **doar** în condițiile în care mediul familial este un mediu sănătos atât din punct de vedere social cât și din punct de vedere psiho-educational iar săvârșirea faptei antisociale a fost un accident. Părinții copiilor au obligativitatea participării la unele sedințele de consiliere psihologică

planificate și acordate de către specialiști din cadrul principalului furnizor județean de servicii sociale, Direcția de Asistență Socială și Protecția Copilului (DGASPC) iar pe copilul obligat la: frecventarea cursurilor școlare, urmarea unor tratamente medicale, consiliere sau psihoterapie, interzicerea de a frecventa anumite locuri sau de a avea legături cu anumite persoane și obligația accesării unor servicii de zi, servicii de zi pe care, autoritățile locale nu au obligația de a le înființa.

Plasamentul copilului care a săvârșit o faptă penală dar care nu răspunde penal, pentru o perioadă determinată, într-un centru rezidențial specializatⁱⁱⁱ este măsura care se instituie atunci când, fie se constată în urma evaluărilor de specialitate o incapacitate de natură educațională, motivațional- morală sau materială a familiei de a asigura o implicare suportivă și perseverentă în corectarea conduitei copilului, fie se constată o atitudine demisivă a acestora, o acceptare și internalizare a unor conduite deviante și a poziției marginale în comunitatea locală sau atunci când, fapta săvârșită prezintă un grad ridicat de pericol social iar în familia biologică/familia extinsă sau în comunitate nu există garanțiile și resursele necesare reabilitării sale comportamentale și integrării socio-educative, copilul fiind expus unui risc crescut de recidivă, stigmatizare și excluziune socială.

Teoretic, faptele antisociale incriminate de legea penală din România, declanșează mecanismul de cercetare penală indiferent de vârsta făptuitorului, copil sau adult. Cercetarea penală intră în sarcina poliției care adună toate probele necesare procurorului pentru a decide dacă urmărirea penală continuă și în acest caz poate solicita administrarea și a altor probe sau dacă trimite cazul în instanță - judecătorului sau dispune clasarea cauzei și încetarea oricăror demersuri procedurale.

În cazul copilului învinuit de săvârșirea unor fapte prevăzute și pedepsite de legea penală, copilului i se deschide dosar penal de către poliție. Administrarea probelor presupune printre altele atât ancheta socială realizată de serviciul public de asistență socială din cadrul autorității locale de proveniență a copilului (SPAS) cât și audierea copilului asistat de către reprezentantul său legal și un psiholog sau asistent social din cadrul DGASPC. Dacă în cazul copilului cu vârsta peste 14 se impune și realizarea expertizei medico-legale psihiatrice pentru stabilirea gradului de discernământ la momentul săvârșirii faptei, în cazul copilului cu vârsta sub 14 ani, nu se impun evaluări suplimentare întrucât odată ajuns dosarul în fața procurorului, indiferent de gravitatea

faptei și pericolul social creat, cazul va fi clasat ca și procedură judiciară și trimis spre asigurarea intervențiilor specifice, direcției generale de asistență socială și protecția copilului, invocându-se minoritatea ca și cauză legală de îndepărtare a răspunderii penale.

Odată ajuns în atenția direcției generale de asistență socială și protecția copilului (DGASPC), cazul copilului este supus procedurilor de lucru specifice domeniului protecției copilului aflat în dificultate prevăzute și reglementate de legea copilului din România (Legea 272/2004, republicată), standardele minime obligatorii privind managementul de caz (SMO 288/2006) și standardele minime obligatorii prevăzute pentru serviciile sociale specializate pentru asistența și protecția copiilor care au săvârșit fapte penale și nu răspund penal organizate conform legii în, centre de zi sau rezidențiale^{iv}.

În urma evaluărilor care vizează nevoile copilului, capacitatea și garanțiile morale ale familiei de implicare și de a-și îndeplini în mod corespunzător rolul de supraveghere, asigurarea nevoilor de bază și educație, având în vedere opinia copilului și a reprezentanților autorității locale (asistent social comunitar – reprezentant SPAS, cadre didactice, medic de familie, preot, polițist local, ș.a), managerul de caz desemnat de DGASPC propune Comisiei pentru Protecția Copilului sau după caz, instanței judecătorești de la domiciliul copilului, pe o perioadă determinată, una dintre cele două măsuri de protecție specială prevăzute de legea copilului: supravegherea specializată în familie sau plasamentul într-un centru rezidențial specializat destinat copilului care a săvârșit fapte penale și nu răspunde penal (*Figura 1*).

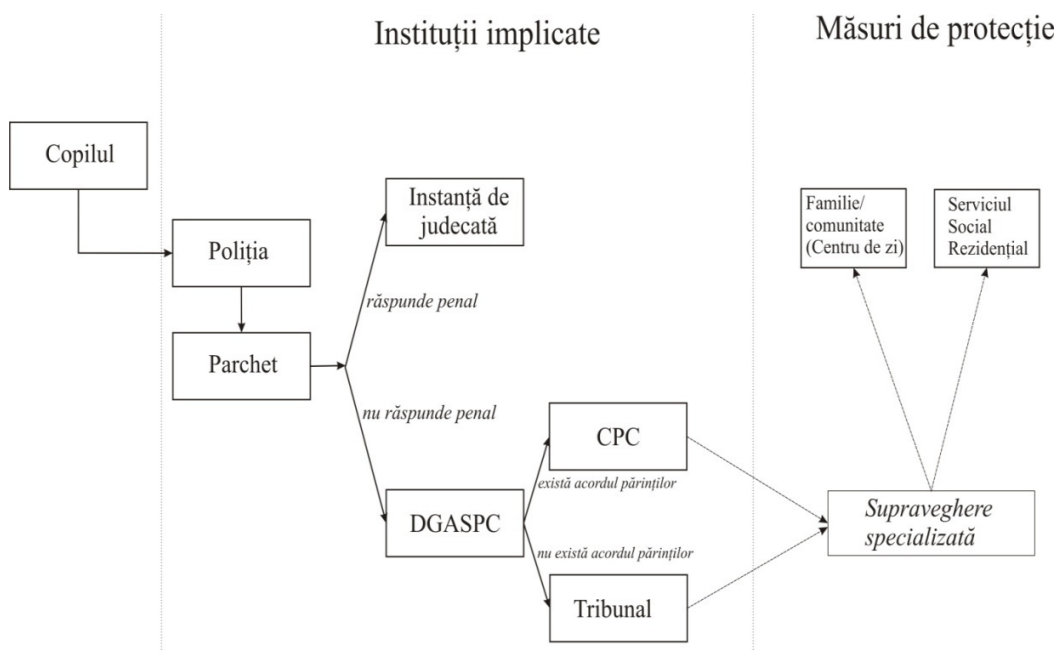

Figura 1. Procesul de cercetare și intervențiile specifice în care este implicat copilul aflat în conflict cu legea.

Serviciile specializate destinate copilului aflat în conflict cu legea și care nu răspunde penal sunt organizate, conform legii, doar de către Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului fie sub forma unui **Centru rezidențial specializat** pentru copilul care a săvârșit fapte penale dar care nu răspunde penal, fie sub forma unui **Centru de Zi destinat Supravegherii Copilului Delincvent sau Predelincvent**.

Principiile fundamentale la care se raportează toate demersurile efectuate în cazurile cu copii aflați într-o anumită stare de dificultate/risc sunt: principiul celerității și cel al interesului superior al copilului, iar metoda de lucru standard prin care sunt asigurate în termen intervențiile specifice de către toți actorii sociali abilitați conform legii, este metoda managementului de caz.

4. Fundamentele teoretice și obiectivele cercetării

În acest demers științific tema infracționalității înregistrată la copiii sub vârsta răspunderii penale a fost supusă unei cercetări de explorare sociologică de tip mixt în care cele două metode științifice, atât cea calitativă cât și cea cantitativă și-au adus aportul și contribuția necesare pentru atingerea obiectivelor propuse.

Așadar, acest studiu a avut ca obiective principale:

1. analiza modului în care sunt respectate drepturile copilului aflat în conflict cu legea, înaintea vârstei răspunderii penale, în România și,
2. identificarea unor modele de bună practică în țări ale Uniunii Europene,

În plan secund s-a urmărit:

1. identificarea locului pe care-l ocupă România pe axa politicilor europene în domeniul protecției copilului
2. analiza factorilor sociali și a politicilor sociale cu impact asupra drepturilor copilului aflat în conflict cu legea și nu răspunde penal în România și,
3. identificarea formelor de colaborare interinstituțională și verigile lor slabe în abordarea integrată a problematicii infracționalității în rândul copiilor la vârste mai mici decât vârsta răspunderii penale.

Întrucât autoarea studiului consideră că aceste comportamente își au originile, în cele mai multe cazuri, în mediul în care se formează caracterul și personalitatea copilului și au ca factori determinanți trecerii la actul antisocial: modelul familial lipsit de reguli și principii morale și prosociale, anturaj și apartenență la un anumit model socio-cultural, sărăcia și lipsa educației, absența părinților coroborată cu lipsa unei supravegheri corespunzătoare, grad crescut de intoleranță la frustrare, și alte cauze de natură socioculturală, cercetarea a avut ca fundamente teoretice teoriile ecologice (modelul Bronfenbrenner și teoria lui Shaw și McKay), teoria învățării sociale (Albert Bandura) și ultimul studiu realizat de Grupul European de Cercetare Asupra Normativității (GERN- European Reserch Group on Normativity) privind Criminalizarea Tineretului și Jocul Condamnării în diverse țări din Europa (Bailleau & Cartuyvels, 2010) în care

este prezentată o analiză a sistemelor de justiție juvenilă din unele țări europene din perspectiva politicilor de prevenire, incriminare, sancțiune și descurajare a conduitei deviante înregistrată în rândul copiilor.

5. Elemente de desing ale cercetării

Cercetarea întreprinsă pentru realizarea acestui studiu are două componente: una calitativă și una cantitativă, tehnicile de colectare și interpretare a datelor au fost : analiza documentelor (baze de date și dosare copii), chestionarul, interviul comprehensiv semistructurat, focus- grup-ul și observația participativă de tip calitativ iar etapele în care autoarea a parcurs întreg procesul de culegere și interpretare a datelor au fost următoarele:

- analiza documentelor pentru creare/conturea imaginii problematicii infraționalității înregistrată în România în rândul copiilor (*Etapa I*);

- realizarea unui chestionar pe care l-a trimis prin corespondență, spre completare Direcțiilor Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului din România (DGASPC) care aveau raportate la nivel național la sfârșitul anului 2014 existența în structurile lor a unor servicii specializate destinate copilului care a săvârșit fapte penale și nu răspunde penal datorită minorității. Aceste chestionare au fost completate cu date existente în dosarele copiilor care figurau ca și cazuri active la data de 31 martie 2015 iar scopul urmărit în realizarea acestei etape a fost crearea unui profil al copilului care se află în conflict cu legea, practic un răspuns la întrebarea: Cine sunt acești copii? (*Etapa II*);

- prin realizarea următoarei etape a studiului autoarea a urmărit să identifice gradul de cunoaștere și implicare a specialiștilor în asistență socială primară (la nivel comunitar) în prevenirea și gestionarea fenomenului, practic (de scos:autoarea) a dorit să identifice răspunsul la întrebarea: Care este nivelul de cunoaștere și implicare la nivel comunitar în prevenirea și reabilitarea conduitei deviante în rândul copiilor? Ce tip de servicii pot accesa acești copii și familiile lor la nivel de comunitate și dacă există colaborare interinstituțională pe plan local în scopul asigurării unor servicii și intervenții de calitate. (*Etapa III a cercetării*);

- ultima etapă de culegere a datelor a vizat obținerea opiniilor și percepțiile copiilor subiecți ai acestui studiu și ale specialiștilor direct implicați atât la nivel local, județean cât și național în

protecția drepturilor, rehabilitarea conduitei și reintegrarea lor socio-familială din perspectiva analizei factorilor socio-juridici și a politicilor sociale cu impact asupra copilului aflat în conflict cu legea la vârste sub limita vârstei răspunderii penale și implicarea acestora în prevenirea, limitarea și înlăturarea acestui comportament în rândul copiilor (*Etapa IV*). În realizarea acestei etape au fost realizate ***două focus grupuri*** cu specialiști de diferite profesii atât din sistemul de protecție a copilului, angajați ai serviciului social rezidențial specializat pentru copilul care săvârșește fapte penale și nu răspunde penal din cadrul Complexului de Servicii Sociale Tg. Frumos, jud. Iași cât și cu specialiști din afara sistemului de protecție, de diferite profesii, specifice domeniului socio-uman, specialiști care profesază în instituții publice sau private care au în domeniul de competență și lucrul cu copiii delincvenți, ***opt interviuri semidirijate cu copii*** beneficiari ai serviciului social rezidențial specializat pentru copilul care săvârșește fapte penale și nu răspunde penal din cadrul Complexului de Servicii Sociale Tg. Frumos, jud. Iași și ***două interviuri semidirijate*** cu reprezentanți ai autorităților centrale și județene implicate în implementarea politicilor și strategiilor din domeniul protecției copilului (un director al unei DGASPC și un reprezentant desemnat al ANPDCA).

În concluzie, această teză este rezultatul unui demers științific, a unei cercetări sociologice de teren care s-a desfășurat atât în serviciile sociale rezidențiale specializate destinate copiilor care săvârșesc fapte penale și nu răspund penal din România cât și la nivelul primăriilor din județul Iași. Cercetarea s-a realizat dintr-o perspectivă explorativă, analitică ce se înscrie în domeniul sociologiei și a vizat comportamentul infracțional în rândul copiilor din România la vârste mici, sub 14 ani, serviciile sociale dezvoltate de statul român pentru acești copii și respectarea drepturilor acestor copii odată cu, înregistrarea lor în evidențele serviciilor sociale. Teza este structurată pe patru capitole în care, dincolo de partea introductivă prezintă:

– în primul capitol: cadrul conceptual cu care s-a operaționalizat pe întreg parcursul cercetării, legislația și practicile europene studiate în timpul vizitelor de documentare și studiul articolelor de specialitate publicate, scopul urmărit prin redarea acestui capitol a fost acela de a defini și delimita problematica supusă cercetării atât din perspectivă teoretic - conceptuală cât și din perspectiva abordării practice atât în România cât și în alte state din spațiul comunitar european. Informațiile redade în acest capitol, împreună cu cele prezentate în cel de-al doilea capitol al lucrării au menirea de a clarifica poziția României pe axa politicilor europene cu

privire la infracționalitatea înregistrată în rândul copiilor, acesta fiind practic și unul dintre obiectivele specifice ale tezei;

– în cel de-al doilea capitol autoarea, valorizând informațiile redată în primul capitol, a realizat o analiză a politicilor prin care unele state europene abordează problematica copilului aflat în conflict cu legea și locul pe care îl ocupă România printre aceste politici. Realizarea acestei analize reprezintă o primă etapă a cercetării din cadrul acestui studiu și răspunde practic obiectivelor specifice/operaționale 1 și 2 pe care pe care autoarea și le-a propus în realizarea acestui demers științific. Deasemeni, tot în acest capitol a urmărit și redarea argumentelor teoretice care stau ca fundament la realizarea cercetării;

– al treilea capitol al lucrării răspunde obiectivelor specifice/operaționale 2 și 3 ale cercetării, în cuprinsul său realizându-se analiza factorilor socio-instituționali cu impact asupra drepturilor copilului aflat în conflict cu legea în România și a modalităților de colaborare intersectorială în asigurarea managementului problematicii infracționalității în rândul copiilor la vârste mai mici decât vârsta legală a răspunderii penale;

– în ultimul capitol, autoarea lucrării redă elementele de desing al cercetării respectiv: metodologia folosită, metodele, tehnicile și instrumentele de investigare, date despre populația participantă, câmpul și etapele cercetării și nu în ultimul rând, interpretarea datelor culese iar în concluziile de final ale acestui capitol, autoarea răspunde principalului obiectiv al cercetării, practic ceea ce a constatat în urma realizării analizei exploratorii de tip mixt care a vizat, modul în care drepturile copilului aflat în conflict cu legea înaintea vârstei răpunderii penale în România, sunt respectate.

6. Limitele cercetării

- Realizarea studiului referitor la serviciile publice de asistență socială de la nivelul primăriilor (autorităților locale) s-a realizat doar la nivelul județului Iași. Cu toate acestea, ca argument al reprezentativității trebuie avut în vedere faptul că, județul Iași este al doilea județ ca mărime din țară (conform datelor statistice din 2011), județul cu cei mai mulți copii în centrele de plasament (HHC România, 2012, p: 38) se află situat în regiunea de nord est a României, ceea mai săracă regiune din țară (Organizația Salvați Copiii, 2015) ce indică un ridicat risc de vulnerabilitate socio-economică iar rata profesioniștilor cu pregătire profesională de specialitate implicați în domeniul serviciilor sociale primare este crescută comparativ cu al altor județe din țară.
- Statutul profesional al autoarei studiului ar putea fi considerat un indicator al unui risc întrucât, poziția sa în relația cu unii participanți la realizarea cercetării ar putea fi privită ca un raport inegal de forțe (vezi relația șef-subalterni sau relația reprezentant al autorității-copil beneficiar al serviciului social rezidențial). Acest aspect a fost mereu în atenția autoarei care, pentru înlăturarea oricăror bariere de comunicare atât în relația cu specialiștii serviciului rezidențial cât și în relația cu copiii intervievați a pregătit în prealabil întâlnirile prin vizite prealabile de intercunoaștere într-un cadru nonformal creând astfel premisele unor dialoguri într-un cadru relaxant, de tip informal, stârnind curiozități și deschidere pentru un parteneriat sincer și deschis.
- Calitatea informațiilor culese de la copii au un caracter limitat de mesaje și percepții, transpuse printr-un vocabular sărăcios, lipsit de nuanțe și uneori chiar de coerență.
- Numărul redus de copii ocrotiți în perioada cercetării în serviciile sociale rezidențiale destinate copilului care a săvârșit fapte penale și nu răspunde penal datorită minorității din România, nu este reprezentativ pentru definirea mărimii și compexității fenomenului studiat, obiectiv care s-a dovedit a fi o provocare ținând cont de incoerența datelor furnizate, fără indicatori cerți ai instituțiilor care dețin o bază reală, completă de date cu privire la numărul de cazuri identificate în lipsa unor mecanisme unice și sigure de înregistrare și monitorizare a evoluției statistice a problemicii studiate.

7. Concluziile generale ale studiului

Făcând apel la analiza de caz, ca metodă de culegere, ordonare și interpretare a informațiilor obținute la finalul acestui lung drum a unor abordări teoretico-științifice și practice de intersecție a unor domenii precum sociologia, justiția, asistența socială și administrația publică locală și centrală, domenii a căror „interese” în această lucrare au vizat copilul și problemele lui cu legea, autoarea vine și încearcă să summarizeze tot ceea ce a obținut astfel încât, concluziile finale ale studiului să răspundă în mod direct obiectivelor pe care și le-a proiectat la debutul cercetării.

Așadar, în finalul lucrării autoarea redă rezultatele cercetării în mod analitic, raportate la principalele obiective ale studiului, pe care le reamintește după cum urmează:

A. Realizarea unei analize exploratorii, de tip mixt a modului în care sunt respectate în România drepturile copilului aflat în conflict cu legea, înaintea vârstei răpunderii penale, iar rezultatele finale ale studiului arată că:

- Principalele drepturi ale copilului aflat în conflict cu legea considerate de participanții la acest studiu a fi în risc crescut de a fi încălcate sunt: dreptul la imagine, demnitate și confidențialitate, dreptul la opinie și participare, dreptul la un mediu de viață sănătos și viață privată și nu în ultimul rând, dreptul la educație iar îngrijorarea specialiștilor participanți s-a îndreptat mai ales asupra riscului de nerespectare și încălcare flagrantă a principiului celerității, cel al interesului superior al copilului și principiul egalității de șanse implicit de către autoritățile statului, autorități îndrituite de lege să le apere drepturile și interesele, nu să le ignore sau, și mai grav, să le încalce!
- Participanții la acest studiu punctează vulnerabilitățile sistemelor publice de servicii care în mod frecvent încalcă principii fundamentale din domeniul drepturilor copilului precum: principiul celerității și cel al interesului superior al copilului din perspectiva accesului la educație, instrumentării cazurilor și accesarea de servicii sociale specializate și personalizate, menținerea copilului în familie și/sau celeritate în revenirea lui în familia de origine sau comunitate.

- Dificultățile în realizarea responsabilităților profesionale a specialiștilor din asistență socială sub puse pe seama lipsei specializărilor în lucrul direct cu copilul sau în interesul copilului, supraîncărcarea de sarcini determinată de lipsa dotărilor necesare, lipsa resurselor umane și a motivației financiare.
- Riscul încălcării drepturilor copilului certat cu legea în România crește datorită lipsei în comunitățile locale a serviciilor de prevenire și suport pentru familiile cu copii aflate în diverse situații de vulnerabilitate, vulnerabilități ce pot avea ca sursă atât factori interni cât și cei de natură extrafamilială incontrollable de către autoritățile locale care invocă pe lângă dezinteresul părinților și lipsa resurselor lor material- financiare care să susțină dezvoltarea serviciilor și profesionalizarea resurselor umane
- Dezvoltarea și concentrarea serviciilor educaționale și a celor sociale în zona urbană, s-a realizat după criteriul disponibilității resurselor administrative și umane neglijându-se principiul asigurării serviciilor în proximitatea comunităților ceea ce conduce la îngrădirea accesului copilului și familiei la aceste servicii și implicit la creșterea riscului de separare a copilului de familia sa, din motive neimputabile părinților.
- Lipsa de armonizare a cadrului legislativ și a unor practici instituționale unitare între sectoarele publice care au responsabilități directe în asigurarea, promovarea și respectarea drepturilor copilului aflat în conflict cu legea respectiv, neharmonizarea intervențiilor din domeniul educației, cu cele din social, justiție și cel al administrației publice astfel încât abordarea problemelor copiilor să se realizeze într-un sistem de servicii integrate ridică ample dificultăți de gestionare a cazurilor de copii cu risc de devianță/infracționalitate identificate și asigurarea drepturilor lor în comunitatea de proveniență.
- După separarea temporară a copiilor de familie lor prin preluarea în sistemul de protecție specială, legea nu mai consideră familia fără copii în îngrijire ca fiind într-o stare de vulnerabilitate socială pentru care, ambele părți respectiv, statul și familia să aibă obligații în scopul înlăturării cu celeritate a cauzelor care au condus la separare. În acest context, la nivel local familia copilului nu mai beneficiază de sprijinul necesar reabilitării cauzelor care au determinat această separare și suport pentru asigurarea celerității revenirii copilului în familie și reintegrarea lui în sistemul public de servicii locale.

- Nevoia de educație parentală acordată familiilor din care provin acești copii dezvoltată la nivel local atât în scop preventiv cât și cu rol de reabilitare și întărirea capacității de exercitare corectă a autorității și responsabilităților părintești.
- Referitor la instrumentele guvernamentale de măsurare, centralizare și monitorizare a cazuisticii, s-a identificat o înregistrare și raportare fracționată a cazurilor de copii care au săvârșit fapte penale și nu răspund penal, numărul de cazuri aflate în evidența SPAS fiind diferite de cele existente în evidențele poliției și cele ale ANPDCA.

B. Identificarea unor modele de bună practică și argumente pentru promovarea lor iar în finalul lucrării se poate reține faptul că:

- În România, referitor la problematica copilului aflat în conflict cu legea, accentul se pune pe intervenție și prevenția secundară dar fără un model de lucru standardizat comparativ cu Ungaria unde, accentul se pune în mod deosebit pe prevenție la toate nivelele sau în Finlanda unde, atât prevenția cât și intervenția sunt în egală măsură dezvoltate și valorizate.
- Statul finlandez își asumă un rol activ în asigurarea bunăstării copilului și familiei sale, ca element de bază în asigurarea prevenirii separării copilului de familia sa chiar și în cazul copilului cu un comportament greu controlabil din punct de vedere infracțional pentru care, în întreaga țară există un singur serviciu rezidențial specializat pentru copilul aflat în conflict cu legea, un serviciu cu o capacitate maximă de 4 locuri în care, copiilor le sunt asigurate drepturile și nevoile de reabilitare de un număr de 11 specialiști, serviciu în care pot fi ocrotiți pe o perioadă de maxim 90 zile. În România, perioadele determinate de ocrotire a copiilor în aceste servicii rezidențiale specializate variază de la 3 luni la doi ani, cu posibilitatea prelungirii perioadei până la 3 ani, (*Sursa:* analiza bazelor de date și informațiile furnizate de Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului din țară).
- Ungaria este unul dintre statele europene în care, pe lângă instituțiile statului un rol activ în prevenirea comportamentului deviant și implicit a riscului de excluziune socială a copiilor și tinerilor vulnerabili și-l asumă în egală măsură și ONG-urile, metodele de lucru utilizate de specialiștii din cele două sectoare (public și privat) fiind cele din domeniul practicilor restaurative.

Referitor la obiectivele specifice/operationale rezultatele studiului arată:

- a) *Cu privire la „Identificarea locului pe care-l ocupă România pe axa politicilor europene în domeniul protecției copilului” se poate reține faptul că:*
- România se menține într-o zonă de confort plasată între valorile welfare și cele puternic influențate de politicile neo-conservatoare, statul asumându-și rolul de intervenție doar în condițiile în care familia și colectivitatea locală fac dovada epuizării oricăror forme de prevenție și intervenție timpurie asupra riscului la care ar putea fi expus copilul, *fără a asigura și resursele necesare asumării corespunzătoare a acestor roluri de către comunitate* prin dezvoltarea unor servicii de calitate la nivel local, cât mai aproape de copil și familie și asta în condițiile în care experții UE în domeniu vizează cu prioritate prevenirea conflictului cu legea ca element crucial în orice politică de justiție juvenilă.
 - Din punct de vedere instituțional, sistemul de servicii sociale din România se confruntă în continuare cu o dezvoltare inegală între mediul rural și cel urban în sensul unei slabe dezvoltări la nivel comunitar a serviciilor de identificare, intervenție timpurie și a mecanismelor de înregistrare, referire și monitorizare.
 - Devianța nu este expresia unor cauze individuale, ea poate fi explicată prin cauze preponderent sociale, fiind practic un răspuns firesc la situațiile de vulnerabilitate în care este pus individul, context în care abordarea ecologică și teoria învățării mecanismelor de dobândire a acestui tip de comportament permit extinderea înțelegerii fenomenului delincvenței juvenile de la nivel individual la cel social. Această abordare oferă practicienilor instrumentele necesare înțelegerii corecte a factorilor de risc și drept urmare dezvoltarea unor activități eficiente de prevenție și reabilitare a individului centrate în mare măsură pe înlăturarea cauzelor de natură socială și mai puțin pe cele individuale întrucât, atât timp cât se acceptă că mediul este în bună măsură responsabil de delincvența juvenilă, tot acolo specialiștii pot identifica și mecanismele care să prevină sau să combată acest tip de manifestări comportamentale.
- b) Referitor la cel de-al doilea obiectiv specific/operational pe care autoarea și l-a propus respectiv, *„Analiza factorilor sociali și a politicilor sociale cu impact asupra drepturilor*

copilului aflat în conflict cu legea și nu răspunde penal în România”, rezultatele studiului subliniază următoarele aspecte:

Referitor la Copii

- Copiii care săvârșesc fapte penale și nu răspund penal în România sunt în general băieți care provin în marea lor majoritate din familii cu istoric infracțional sau conflictual la nivel de comunitate, din familii incomplete sau nelegal constituite în care, sărăcia, boala și alcoolismul sunt indicatorii cu cel mai înalt grad de risc pentru apariția conduitelor deviate. Sunt copiii a căror comportamente lipsite de supraveghere, influențate de grupurile de egali prezintă un risc crescut de debut infracțional și declin în parcursul lor educațional. Poate că mass-media nu este o cauză în sine a acestui tip de comportament, dar expunerea unui copil nesupravegheat, cu părinți și/sau prieteni delincvenți, la producții artistice sau știri cu conținut infracțional consolidează un model cultural în care infracționalitatea este promovată ca un mod firesc de viață, practic o alternativă în absența altor modele social-dezirabile.
- Copiii din familii cu diferite disfuncții prezintă o vulnerabilitate crescută a debutului infracțional începând cu vârsta de 10-11 ani iar principalii indicatori sunt înregistrarea unor rezultate tot mai slabe în evoluția școlară, cele mai multe cazuri culminând cu abandonul școlar/eșec școlar și aderarea către anturaje cu potențial crescut de devianță comportamentală.

Referitor la Familie

- Familia este unul dintre factorii care influențează comportamentul copilului iar direcția acestei influențe depinde de valorile, credințele, modelele capacitățile și principiile socio-morale la care se raportează. Din acest studiu reiese că, indicatorul cel mai frecvent al riscului de devianță și recidivă în rândul copiilor este incapacitatea părinților determinată de sărăcie, consumul excesiv de alcool sau boala psihică.
- Familia poate juca atât rol pozitiv în formarea și modelarea conduitei copilului cât și rol distructiv iar din acest studiu reiese că rețeaua actorilor sociali cu rol suportiv din comunitate prezintă vulnerabilități legate pe de o parte, de cunoașterea legislației, de încredere, implicare și comunicare interinstituțională și intersectorială iar pe de altă parte,

vulnerabilități legate de lipsa resurselor materiale și umane și servicii sociale și educaționale suportive și facile.

- Deși separarea copilului este conform legii temporară, familia copilului iese de sub incidența legii speciale iar autoritățile locale nu mai au nicio obligație legală de a intervenii în scopul înlăturării cu celeritate a cauzelor care au condus la separarea copilului de familia sa pentru asigurarea revenirii acestuia în condiții de securitate afectiv-emoțională și materială în mediul în care s-a născut și crescut.

Referitor la serviciile sociale

- Raportat la datele statistice care definesc problematica studiată și capacitatea efectivă de asigurare a unor intervenții specifice reabilitării conduitei în cadrul serviciilor sociale specializate destinate acestui grup țintă, observăm că numărul de locuri este redus în comparație cu cifrele care indică mărimea și complexitatea cazisticii aspect care, indică nevoia dezvoltării de servicii atât în domeniul intervenției cât și în cel al prevenției.
- La nivel local (SPAS) există un nivel scăzut de cunoaștere și implicare în asigurarea unor servicii sociale primare atât la cele de identificare, evaluare, informare, sprijin și intervenție primară cât și la nivel de dezvoltare și management al resurselor locale.
- Rezultatele cercetării nu sprijină elaborarea unui răspuns cert argumentat cu indicatori cantitativi și repere calitative referitoare la numărul copiilor sub 14 ani implicați în fapte cu caracter penal/numărul de servicii și capacitatea lor reală de intervenție și categoriile de servicii sociale specializate pentru acest grup țintă. Aceste incoerențe în înregistrarea, centralizarea și monitorizarea numărului de cazuri, numărului și tipului de servicii sunt indicatori cerți ai lipsei funcționalității eficiente a parteneriatelor interinstituționale și intersectoriale și lipsa unor proceduri și mecanisme standardizate de reabilitare comportamentală și reintegrare socio-comunitară.
- Deși din punct de vedere formal ideea colaborării interinstituționale există, parteneriatele încheiate de către primării și direcții sunt cu alte instituții publice cu competențe în domenii complementare asistenței sociale (ex. sănătate, educație, securitate comunitară, religie ș.a.) întrucât la nivel național nu există nici un ONG acreditat ca furnizor de servicii sociale specializate pentru copilul care săvârșește fapte penale și nu răspunde penal iar parteneriatul interintituțional și lucrul în echipă intersectorială este considerat de

către reprezentanții instituțiilor publice județene și centrale „o necesitate”, o alternativă la lipsa resurselor umane și materiale din sistemul public de servicii sociale.

Referitor la școală și biserică

- Calitatea actului educativ și suportiv oferit de preotul din comunitate ține atât de empatia și disponibilitatea preotului de a se implica dincolo de cerințele și ingerințele cultului cât și de resursele și sociocultura comunității și modul în care reprezentanții autorității locale îl implică în problematica socială a comunității
- Școala este unul dintre agenții schimbării conduitei copilului dar calitatea și influența presiunilor pe care le exercită depind de disponibilitatea și implicarea socioumană a cadrelor didactice și mai puțin de politica instituțională
- În învățământul public din România încă se constată faptul că, școala nu este un mediu la fel de prietenos pentru toți elevii, încă se constată inegalitate de șanse pentru copiii care au înregistrat infraționalitate și au părăsit timpuriu cursurile școlare sau prezintă cerințe educaționale speciale (CES), reluarea cursurilor școlare în comunitățile de proveniență pentru acești copii respectiv, pentru copiii certați cu legea care au abandonat școala sau cei care au CES, este o adevărată provocare pentru specialiștii din asistență socială.

c) Referitor la cel de-al treilea obiectiv specific propus „Identificarea formelor de colaborare interinstituțională și verigile lor slabe în abordarea integrată a problematicii infraționalității în rândul copiilor la vârste mai mici decât vârsta răspunderii penale” se pot reține următoarele:

- Deși s-au dovedit necesare și eficiente, parteneriatele și-au slăbit influența/eficiența devenind în ultimii ani, pur formale
- În România parteneriatul public-privat pentru asigurarea sau creșterea calității serviciilor sociale specializate destinate copilului certat cu legea nu poate fi realizat întrucât în prezent, nu există niciun organism nonguvernamental acreditat /licențiat ca furnizor de servicii sociale destinate acestui grup țintă.

8. *Recomandări și potențiale soluții*

- Intervenția statului prin instrumentele și structurile pe care le deține în vederea implementării unor strategii sectoriale coerente, bine documentate și argumentate care să elimine disfuncțiile actuale între domeniul educației, justiției și cel de asistență și protecție socială și care să răspundă tuturor nevoilor de educație, pliate pe capacitatea și nevoile tuturor copiilor de asimilare și dezvoltare, acordate în egală măsură atât în mediul urban cât și în mediul rural.
- Realizarea unei platforme on-line de înregistrare unică a fiecărui caz identificat de către autorități care să permită vizualizarea dimensiunii reale a acestei problematice și implicit monitorizarea evoluției sale la nivel național.
- Elaborarea unui manual de proceduri, metode și intervenții specifice nevoilor copilului aflat în conflict cu legea care să permită tuturor actorilor sociali implicați în asigurarea intervențiilor specifice și mediatizarea cazurilor, asigurarea unor intervenții/ interacțiuni/ metode de educare, comunicare și disciplinare, eficiente și corecte, în acord cu interesul superior al copilului și nevoile lui de reabilitare educativ- emoțională și cognitiv comportamentală. Acest manual ar putea să vină în întâmpinarea nevoilor de formare/ perfecționare/ specializare atât a specialiștilor din justiție, poliție, asistență socială, cadre didactice cât și a familiei și reprezentanților mass-media.
- Promovarea, preluarea și implementarea practicilor restaurative și în sistemul serviciilor sociale și implicit educaționale din România, cu atât mai mult cu cât se identifică tot mai acută nevoia de servicii integrate pentru copii și familii vulnerabile.
- Aprobarea standardelor minime de calitate pentru serviciile de prevenire a infracționalității în rândul copiilor și a standardelor minime pentru serviciile sociale specializate destinate copilului aflat în conflict cu legea.
- Perfecționarea personalului din sectorul social și profesionalizarea serviciilor sociale de prevenție și intervenție specifică copilului aflat în conflict cu legea.
- Implicarea autorităților centrale și locale în identificarea resurselor necesare pentru investiții substanțiale în dezvoltarea serviciilor de prevenție și intervenție timpurie a căror rezultate pot fi cuantificate doar în timp.
- O analiză corectă a costurilor pe termen lung în condițiile în care, România dorește extinderea logicii judiciare din perspectiva gândirii manageriale de tip neo-liberal către

domeniul serviciilor sociale destinate copilului pentru că, o astfel de abordare ar putea schimba accentul de pe identificarea și limitarea cauzelor comportamentului infracțional pe „tratamentul” cel mai puțin costisitor al efectelor unor astfel de comportamente, schimbând astfel ținta către politici de descurajare a comportamentului deviant prin întărirea ordinii prin lege, fără o estimare corectă a efectelor sociale pe termen lung.

- Promovare pentru deschidere și implicare a tuturor actorilor sociali în susținerea familiei și copilului cu risc de infracționalitate.
- Armonizarea legislației și procedurilor de lucru din domeniile conexe cu legislația specifică domeniului drepturilor copilului.

În final, dacă privim obiectiv analiza cadrului legislativ, strategia națională în domeniul protecției copilului, rezultatele cercetării și rezultatele ultimului studiu finanțat de către Direcția de Cercetare a Comisiei Europene realizat de Grupului European de Cercetare Asupra Normativității (GERN – European Research Group on Normativity) în care, România este plasată alături de Bulgaria și Slovenia **în rândul țărilor fost-comuniste în care nu au existat niciodată politicile bunăstării**, politicile de justiție juvenilă plasând **România între politicile neoliberale și cele neoconservatoare putem face următoarele precizări:**

- Cadrul legislativ din România care reglementează domeniul protecției drepturilor copiilor are ca fundament, Convenția Drepturilor Copilului adoptată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite în anul 1989, act normativ pe care l-a ratificat încă din anul 1990.
- Principiul fundamental în jurul căruia s-au dezvoltat serviciile și întreg sistemul de asistență și protecție pentru copil în România, este principiul interesului superior al copilului.
- Din punct de vedere pur teoretic, România se declară una dintre țările europene în care principiile fundamentale ale drepturilor omului sunt respectate *ad-literam* și sunt reflectate în egală măsură în reforma legislativă și instituțională referitoare la drepturile copiilor. Practic, deși există standarde minime de calitate, nici măcar statul în instituțiile sale care este cel mai mare furnizor de servicii sociale din România, nu respectă cerințele stricte ale acestor importante acte normative lăsând descoperite din perspectiva resurselor

necesare domeniului și serviciilor publice ce țin de drepturile omului și sănătatea sa economico-juridică și bio-psiho-socială.

9. Direcții viitoare de cercetare

Problematika copilului aflat în conflict cu legea, indiferent de pragul de vârstă la care își are debutul, așa cum s-a observat în tot ceea ce autoarea lucrării a reușit să prezinte în cuprinsul acestui studiu, este una complexă.

Însăși autoarea, deși a avut obiective clare și limitele câmpului de cercetare bine definite, pe tot parcursul studiului a trăit sentimentul curiozității, nevoia de a căuta și descoperi răspunsuri la unele întrebări care depășeau „frontierele sociale” ale acestui studiu.

Printre curiozitățile care pot declanșa noi demersuri științifice având ca subiect central de cercetare, copilul aflat în conflict cu legea, autoarea face trimitere la :

- Studiu calitativ - Impactul măsurilor de protecție specială în cadrul serviciilor sociale de tip rezidențial specializate pentru copilul care săvârșește fapte penale și nu răspunde penal din România, comparativ cu impactul măsurilor de supraveghere specializată;
- Identificarea și evaluarea calității serviciilor sociale de prevenire și reabilitare a comportamentului deviant al copilului din România;
- Studiu calitativ intersectorial - Identificarea nevoilor de formare profesională a personalului care lucrează direct cu copilul care prezintă tulburări comportamentale;
- Studiu privind gradul de accesibilitate la reintegrarea școlară a copilului care a săvârșit fapte penale și nu răspunde penal/aflat în risc crescut de debut infracțional;
- Implicarea bisericii în corectarea comportamentului deviant al copilului din comunitate;
- Studiu explorator privind atitudinea părinților față de problematica copilului aflat în risc de debut infracțional;
- Harta problematicii copilului delincvent, în România și a serviciilor sociale specializate destinate acestui grup țintă – studiu explorator;
- Studiu calitativ de explorare centrat pe familia copilului aflat în conflict cu legea și nevoile ei de creștere a capacității de exercitare corectă a responsabilităților de creștere, îngrijire și supraveghere a copiilor;

- Analiza privind cauzelor dezinteresul ONG-urilor pentru crearea, dezvoltarea și /sau implicarea în acordarea de servicii sociale copiilor aflați în conflict cu legea;
- Rolul și implicarea presei în cunoașterea și promovarea drepturilor copilului din România.

10. În loc de final - Gândurile autoarei

Nu știu alții cum sunt dar eu când mă gândesc la acești copii, mă întreb câți dintre noi, specialiști care au o anumită contribuție în luarea măsurii de protecție specială realizează faptul că abordarea punitivă, conservatoare, a copilului și problemei lui nu conduce la schimbarea dorită, că interviul terapeutic este metoda care-i conferă copilului posibilitatea unei reflecții reale asupra problemei sale mai mult decât povețele și sfaturile răspicate, că dimensiunea acestei problematice nu este atât de mare pe cât pare și asta doar datorită mediatizării excesive a acestor evenimente, că măsura de protecție specială nu trebuie să fie influențată de imoralitatea faptei ci de potențialul familiei și copilului de a înțelege cine și cum a greșit corelate cu capacitatea și potențialul lor de reabilitare, că celeritatea are un rol important în restabilirea echilibrului comportamental iar demnitatea este un drept câștigat, ș.a..

Câți dintre noi se gândesc că tot ceea ce au învățat și au internalizat ca elemente de dezvoltare personală, ca un plus de valoare la ceea ce au fost, îi obligă să valorizeze și să implementeze în activitatea lor profesională ...să aducă acel beneficiu social ?!

Câți dintre noi înțeleg că această cunoaștere te ridică la un înalt grad al înțelegerii și toleranței, te invită la atitudine și implicare și te obligă la o conduită profesională etico-morală impecabilă?

Indiferent de ceea ce înțeleg unii dintre specialiștii domeniului sau alții din afara lui, cert este că autoarea acestei lucrări a înțeles care-i misiunea sa în urma acestei experiențe și și-o va asuma.

Teza de doctorat, Iași, 2016-08-31

Școala Doctorală a Facultății de Filosofie și Științe Social Politice

Universitatea „Al.I.Cuza” Iași

11. Anexe

Anexa 1

Lista de publicații :

- Niculina Karacsony, *Metodologie asistență socială. Psihologică și juridică a copiilor rămași singuri acasă ca urmare a plecării părinților la muncă în străinătate* - coautor - coordonatori Cătălin Luca și Alexandru Stelian Gulei, Editura Terra Nostra 2007, ISBN
- Niculina Karacsony *Modele de bună practică privind dezvoltarea serviciilor sociale pentru copil și familie: Centrul de Servicii Comunitare Bucium - Modulul de Excelență - centrul de zi/Centrul de Servicii Comunitare Bucium - Modulul de Excelență - centrul de plasament/Echipa mobilă (serviciu public de recuperare/reabilitare la domiciliu pentru copilul cu dizabilități și familia acestuia), în Protecția copilului în Republica Moldova și România, ghid finanțat de UNIUNEA EUROPEANĂ prin Programul Operațional Comun România-Ucraina-Republica Moldova 2007–2013, apărut în 2012, ISBN*
- Niculina Karacsony, *Intervenția specializată în cazurile cu minori/Specialized intervention in juvenile cases, în Egalitatea de șanse în educație, dezvoltare personală, integrare socială*, Editura Universitară, București, 2013, ISBN
- Niculina Karacsony, *Practici de economie socială în randul copiilor ocrotiți în Complexul de servicii sociale pentru copii Targu Frumos, județul Iași, în Revista de Economie Socială*, revistă bilingvă nr.1/2014, vol. IV, Editura Hamangiu 2014, ISSN
- Niculina Karacsony, *Finlanda - politici și măsuri de protecție specială destinate copilului delinvent, în Revista Protecția Socială a copilului, revistă de pedagogie și asistență socială* editată de Federația Internațională a Comunităților Educative – FICE România, Editura Universitară, București, 2014
- Niculina Karacsony, Elena Filiche – *Aspecte psiho-sociale privind asistența maternală în cadrul DGASPC Iași/ Psycho-social issues regarding the foster care in DGASPC Iași, în Revista Protecția Socială a Copilului, revistă de pedagogie și asistență socială* editată de Federația Internațională a Comunităților Educative – FICE România, Editura Universitară, București, Anul XVI nr.2-3 (54) /2014
- Niculina Karacsony, *Child Crime in Romania, în SEA - Practical Application of Science, Volume I, Issue 2(4)/2014, ISSN*
- Niculina Karacsony, *The Child Offender Under the Age of Criminal Liability, în SEA - Practical Application of Science, Volume III, Issue 1(7) / 2015, ISSN – L : 2360- 2554*
- Niculina Karacsony, *Delincvența juvenilă sub vârsta răspunderii penale - articol în curs de publicare în unul din jurnalele Conferinței International Interdisciplinary Doctoral Conference organizată de Romanian Association of Young Scholars în perioada 24-25 septembrie 2015, la București.*
- Niculina Karacsony, *Analysis of knowledge and involvement of community social workers from Iași conty in preventing and curbing juvenile crime*, în *Analele Științifice ale Universității „ Al. I.Cuza” din Iași, Sociologie și Asistență Socială- Tom IX/1/2016*

Participări Conferințe:

- 2016 - Participare la conferința națională „Promovarea demnității umane: profesioniști și servicii sociale”, din 22 martie 2016 organizată de Facultatea de Filosofie și Științe Sociale Politice din cadrul Univ. Al. I. Cuza Iași și CNASR –Iași, în cadrul evenimentului: Zilele Asistenței Sociale 2016
- 2016- Susținerea comunicării cu titlul: „Analiză privind gradul de cunoaștere și implicare a asistenților sociali comunitari din județul Iași în prevenirea și limitarea delincvenței juvenile” în cadrul workshopului: Domenii noi de cercetare în asistența socială, organizat la Iași de Facultatea de Filosofie și Științe Sociale Politice din cadrul Univ. Al. I. Cuza Iași și CNASR –Iași în data de 22 martie 2016 cu ocazia Zilelor Asistenței Sociale 2016
- 2015- Participare în 8 decembrie la Gender Budgeting Training - *Practicing STAGES at the UAIC: Achievements and Challenges for Gender Equality in Science*, Trainer: Ms. Barbara de Micheli, gender expert Fondazione Giacomo Brodolini, Italy
- 2015 – Participare în perioada 23- 24 septembrie la seminarul internațional *Gender and Science: Mainstreaming Gender Equality in Science and Research Performing Organizations*, organized by Centre for Gender Equality in Science and International Training Centre- International Labour Organization (ITCILO), Trainer: Ms. Benedetta Magri, gender expert ITCILO
- 2015 – Participare la Conferința Internațională IIDC 2015 (International Interdisciplinary Doctoral Conference) organizată de Romanian Association of Young Scholars - în perioada 24-25 septembrie la București, cu tema: *Delincvența juvenilă sub vârsta răspunderii penale*
- 2015 – Participare on-line cu tema: „Abordarea delincvenței juvenile în spațiul comunitar european” la Conferința Internațională „Interdisciplinary Research and Professional Development Within International Context” organizată la Iași, în perioada 10-12 iunie de Univ. Al. I. Cuza Iași
- 2015- Participare la *IIRP Europe Conference 2015 „From Dream to Reality: Dawning of a New Social Science”* organizată în perioada 10-12 iunie de Institutul Internațional de Practici Restaurative, în Budapesta, Ungaria
- 2015 - Participare în perioada 7-10 mai cu tema: *Infraționalitatea în rândul copiilor care nu răspund penal*, la International Conference „Humanities and Social Sciences Today. Classical and Contemporary Issues” organizată în The Innovation and Development in the Patterning and Representation of Knowledge through PhD and Post - PhD Fellowships POSDRU / 159/1.5/ S/ 133675 Project, Romanian Academy, Iasi Branch
- 2015 - Participare în perioada 24-25 aprilie, cu tema: Theories and practices regarding the child who commits criminal acts and is not regarded as criminally responsible la The 7th SEA International Conference „Interdisciplinary Approaches Between Traditional and Modern Methods” organizată la Iași de The Romanian Foundation for Business Intelligence”, Romanian Academy, Iasi Branch
- 2015 - Participare la conferința „Promovarea demnității și valorii oamenilor” din 10 martie 2015 organizată de Facultatea de Filosofie și Științe Sociale Politice din cadrul

Univ. Al. I. Cuza Iași și CNASR –Iași, în cadrul evenimentului: Zilele Asistenței Sociale 2015

- 2015 - Susținerea comunicării cu titlul: Exploratory research on children in conflict with criminal law. Evaluation and interventions strategies în cadrul evenimentului: Zilele Asistenței Sociale 2015 organizat la Iași de Facultatea de Filosofie și Științe Social Politice din cadrul Univ. Al. I. Cuza Iași și CNASR –Iași în data de 10 martie 2015
 - 2015 - Participare la conferința „Servicii psihopedagogice- intervenții specifice și integrate la nivelul școlii”, organizată de Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Iași, în data de 23 februarie 2015
 - 2014 – participant Conferința „Crisa economică și socială – soluții ale asistenței sociale” organizată de Facultatea de Filosofie și Științe Social Politice din cadrul Univ. Al.I. Cuza Iași și CNASR Iași, în cadrul evenimentului Zilele Asistenței Sociale 2014
 - 2014 - susținere comunicare științifică cu titlul: Evaluarea serviciilor de asistență și protecție a copilului în conflict cu legea în cadrul evenimentului Zilele Asistenței Sociale 2014 organizat la Iași de Facultatea de Filosofie și Științe Social Politice din cadrul Univ. Al. I. Cuza Iași și CNASR –Iași, martie 2014
 - 2014 – participant la lucrările seminarului regional cu tema: Asistența maternală în România – între realitate și deziderat, organizat de Federația Internațională a Comunităților Educative din România și DGASPC Neamț
 - 2014 – participant Conferință regională: Fii ACTIV ! Rolul actorilor socio-economici în orientarea în cariera a elevilor
 - 2014, schimb de experiență – vizită de documentare Germania, regiunea Hardz (15 - 21.12.2014)
 - 2014, schimb de experiență – vizită de documentare Ucraina, regiunea Vinnytsia (9- 12.11.2014)
 - 2014 - participant Finlanda, schimb de experiență pe tema copiilor în conflict cu legea – vizită de documentare (13 - 17.05. 2014)
 - 2013 – Simpozionul Internațional FICE – București, Senatul României
-